

האקורד האחרון

הטור הממוצע של חטיבה 9 הגיע למבואות דהב, נחה מדבר קטן, הגן זה הראשונה על חוף מפרץ אילת, אליה הגיע אחרי שלושה ימים במדבר. ממקדחחטיבה שלה את המשמר הקדמי לכף שאת המקום ולהבטיח מעבר חופשי לחטיבה בדרכה ל שארם אלישיך.

החוד, מורכב מגיפים וחלמים, התפרש בשפך התארי הרחב; עלה על מטעי התמרים שלאורך החוף. שום תנועה לא נראתה בשטח. במרכז הכפר גילו המסתערים קבר זה קטנה של בדואים. הם ספרו כי חיילי משמר הגבול הסודאנים הסתתרו בתוך סבך המטע, בראתם את הישראלים מתקרבים.

אנשי החלמים הראשונים ירדו, החלו סורקים את הסבך ברגל. קשה היה לראות יותר מאשר מטר אחד, לכל צד שהוא, בין גזעי העצים ומחצלות המגן. ואז, לפי תצ, נשמעה שריקה חדה ואוריה התפרצות. לפני שמישהו ידע מה קרה, היה אחד הסורקים מוטל על האדמה, הרוב ושוב שריקה. בזה אחר זה, נפגעו ונהרגו באותו מקום עוד שני לוחמים, מכוריו של רובאי מצרי מסתתר. בין ההרוגים היה גם ראובן ירון.

היה זה האקורד האחרון בשירת חייו של אדם, שהוקדשו למוסיקה. לא היתה זאת כלה מגניבה עליונה עוד בילדותו התחם ראובן, כשהשמיעו הנאצים את כל משפחתו, ובראשה את אביו, הרב הראשי של העיר היוגוסלבית זאגרב, איש שהצליח

ראובן ירון

להציל יהודים רבים הודות לקשריו עם הקרדינל הקאטולי המפורסם סטפינאק.

כילד, בראובן לקיבוץ שעריהעמקים. מעיד אחר במשק: "גורלו הטראגי לא הטביע את חותמו על נפשו הרכה. כשתלך רך הועבר לקרקע חרשה, ונקלט בה להפליא. במוסד החינוכי של משק שריר נגלה כשרונו המוסיקאי הבלתי-ירדני: הוא ניצח על מקהלות השתלם בקורסים, חיבר מגנינות שונגו בססטיבלים בינלאומיים וזכו לפרסים.

כמבוגר לא הספיק לשהות זמן רב במשק. אחרי שנתיים וחצי בנחל, יצא לי שנת השתלמות מוסיקאית. ביתנים הכיר את אראלה סדנאי, צעירה מתל-יוסף, נשא איתו תה לפני כמה חודשים לאשה, והביאה לש-עריהעמקים.

כשחזר למשק, נרתם מיד לפעולה התרבותית. במשפט ציבורי על הפעולה התרבותית במשק הופיע כקטגור, נאם נאם חוצץ להבנות נגד אי-פיתוח המספיק של הכוחות האמנותיים במשק. בחום הנאום, שעשה רושם עמוק על החברים, היה ברור כי ראובן יבחר השנה לחבר ועדת התרבות.

לפני שנים, כשיצא למוסד החינוכי, נאם נאום נלהב באוזני חבריו למשק: "אנחנו מלאי התלהבות ורצון לחרוש את שדה החיים הקיבוציים..." בני המשק, צעירים שונאי מליצות, חייכו במקצת. סיכם הש' בוע איש הקיבוץ: "הוא קיים את אשר הבטיח - הא חרש בהתלהבות את שדה חייו, תוך שירת חורשים אדירה. היא נמסכה במטע - רחוק ממטעי תבית.

בן עשר עם רובה

למשפחת לקסמן היו ארבעה ילדים: שלר שה בניים ובת אחת. אברהם היה הבן השני ליש. אולם דוקא בו תלו הוריו תקוות גדולות. מגיל צעיר אמרו עליו כל מכ-ריו: "יש לו ראש טוב, הוא יהיה פעם אדם גדול." גם ההורים רצו שבנם יהיה אדם חשוב. כשגדל אברהם עצמו, רצה בכך גם הוא.

משפחת לקסמן לא שבעה נחת כמעט מעולם. האב היה סוחר לא אמיד בעיר אוהנזה, בפולניה. אברהם נולד בסוף שנת 1937. כשהיה בן שנתיים וחצי, פרצה מל-חמת העולם השנייה. כשאורונים ממטירים פצצות מעל לראשיה, ברח משפחת לקסמן מביתה לעבר הגבול הרוסי.

באמצע הדרך התקרה אברהם וחלה. ימים רבים ריחף בין החיים והמות. לבסוף הבריאה המשפחה נשלחה למחנה עבודה בסיביר, שם היתה כשלוש שנים. כאשר התארגן הצבא הפולני בחסות הרוסים, ניתן למשפחת לקסמן לעבור מסיביר לקא-זאכסטאן, שם התרכז הצבא הפולני. עם תום המלחמה, הרשו להם להוור לפולין.

כולין של שנת 1946 לא היתה גן עדן ליהודים. האנטישמיות פרחתה ועלתה, וכנופיות פורעים ניצלו את האנרכיה כדי להוסיף ולשלוט. יהודים פה ושם. משפחת לקסמן שלחה את בניה לקיבוץ ציוני, בו קיבלו יהודים הכשרה לקראת עלייתם ארצה. בן 10 שנים בלבד היה אברהם כשיצא עם רובה בידו, בעמדת שמירה בקיבוץ.

כעבור תקופה קצרה, נסעה המשפחה לגרמניה. בדרך התנפלה עליהם כנופית פורעים, הפכה את מכוניתם, ורק בנס הגיעו בשלום לברלין. שם חידש אברהם את לימודיו, הצטיין בהם עד מהרה. שוב דיברו עליו כל מכריו כעל בעל ראש יוצא מגדר הרגיל, שעתיד צפוי לו בהתבגרו.

אחרי מלחמת השחרור, עלתה משפחת לקסמן לארץ. היא קיבלה דירה צרה ביפו, הרגישה את עצמה מקפחת למדי. הצבא הכלכלי של המשפחה היה בכי רע. האב היה חולה, התקשה לעבוד. לאחר שעות הלימודים היה אברהם מוטט ברחובות ובמגרשים עזובים, אוסף גורוי עצים וקורות, כדי למכור ולהביא את הכסף הביתה.

כל מאמציהם של הוריו כחוו לאפיק אחד, ללימודיו של אברהם. בעיניים, המשיכו לחלום על היום בו יתפרסם בנם ויביא כבוד ורחוק למשפחה כולה.

אולם המצב הכלכלי לא איפשר להם לשלוח את אברהם לבית-ספר תיכון. הוא נאלץ לעבוד ביום כמסגר מיכני, בבית-מלאכה קטן. בערב המשיך ללמוד בשעורי ערב. שכרו היה מתולק בין המשפחה ולימודיו. שלוש שנים עבד אברהם בבית-מלאכה אחד, וזה להערכה בגלל תרבותו. בהגיעו לגיל 17, התגייס לצבא. בכל מכתב הביתה, היה חוזר ומבטיח כי ביום שישתחרר מהצבא יטחד הכל, והוא יצליח להוציא את המשפחה לחיי רוחה.

בשעות הצהריים של ה-31 בחודש העשירי, הגיעה ליחידתו של אברהם בקשת עזרה מיחידה שנתקעה במיצר, בין הרים. אברהם התנדב לחוש לעזרה בגיפ שלו. הוא נפגע תוך כדי נסיעה.

חלומות הווה של משפחת לקסמן התנדפו בעשן המלחמה.

אברהם לקסמן

"אתם ח'ינכתם אותי כר'!"

זאב וקס

הסיפור הבא התפרסם בשעתו בכל העתור נים בארץ. כאשר הגיעה א. ק. ישראל לחיפה, נחק קצין צעיר ומו קן בשער הנמל, ניסה לשכנע את השומרים שינתו לו לעלות על האניה. "כל מה שאני רוצה, הוא שאמא תראה אותי ותירגע," אמר הקצין בעל ה-קומה הגבוהה שנפצע קל באחת מפשיטות צה"ל האחרונות. קרובי המשפחה הודיעו על כך לאמ, שהיתה באמריקה, בביקור אצל משפחתה. "אני רוצה שתראה אותי ו-תנחל דעתה," הודיע הקצין ששריטה קלה נראתה עדיין מעל עינו.

המשך הסיפור לא פורסם. סגן זאב וקס (21) קיבל את הרשות לעלות על האניה, אולם לא מצא את אמר. רק לאחר שעה ארוכה גילתה האם את בנה, נפלה בזרועותיו. זאב הראה לה תמנה של חבר שנהרג בקרב קלקיליה. "מה את ביכה," אמר זאב, "אבא שלו יותר מסכן, יש לו רק בן אחד. לך יש עוד שני בנים."

קצין ביוזיה קרביה, ראה זאב וקס מחבריו נופלים בקרב. לא פעם כתב מכתבי נחומים להורים שכולים. כאשר נפל חברו הטוב, דרור שווארץ, בקרב, היה זאב מדוכא לגמרי. חילים מתביישים, בדרך כלל, להיראות שבורים. זאב לא התבייש. הוא אמר: "אם כבר להיחגר, לפחות שיהיה זה במלחמה." כתב אז זאב להוריו של דרור: "דמיות התה סמל של מפקד עברי, הודיע לשם מה הינו יוצא לקרב, הידוע מה צפוי לו בקרב, ולמרות זאת יוצא כששירה על שפתיו."

גם זאב ידע לשם מה הוא יוצא לקרב. לא פעם, כשנשאל מדוע חייב הוא להימצא במקומות מסוכנים, ענה: "אבא אמא, הלא אין אחרים. אתם ח'ינכתם אותי כך." ההורים, שעלו מפולין לפני 25 שנה, גידלו את בנם בא ידה הפועלת של שכונת בורוכוב. זאב היה הבכור בשלושת בניהם. הוא סיים את בית-הספר העממי על שם ברל כצנלסון, את בית-הספר המקצועי מכס פיין, היה חניך ומדריך במוסד העובד בשכונת כשסיים את לימודיו עבד כשנה בתעשייה הצבאית, המשיך ללמוד בערב לקראת בחינות הבגרות. כעבור שנה הצטרף אל גרעין של הנוער העובד ויצא להכשרה בקיבוץ משמר דוד. באחד הימים, לפני כשהוא עמד זאב לצאת לפעולה מסוכנת, הא הודיע בבית: "אם לא אחזור עד יום שישי, לא תראו אותי לעולם." האם בכתה, בכה גם האב. זאב ניחם אותם. ביום השישי בצהריים ישבו ההורים ליד השולחן בביתם שברמת גן, כשהם שותקים וחיוורים. עיניהם היו נעוצות במחוגי השעון, שנוע במהירות. זאב, בא רק לאחר ארבע שעות של צפייה הופיע זאב. ההורים קיבלו אותו כאלו נולד מחדש. הפעם שוב חיכו לו ההורים בבית. הם קיבלו רק מכתב קצר שבו, בפעם הראשונה במכתביו, לא היה זאב לחתימתו את המלת להתראות. הוא נפל בקרב, בדרך לסואץ. הוא היה בוחלם יחד עם מפקד הגדוד. הגה החולם נשבר, תחת מטר יריות האויב. האנשים הספיקו לקפוץ מתוך הרכב ולהתחפר. סגן ואקסי, בסי שכונה על-ידי מכריו, נשלח להביא תגבורת. סגמ"ם יצא לסייר את השטח וחזר. בפעם השלישית, כשיצא עם מכשיר הקשר, נסע במרחק קטן בלבד מהתפירה. הוא נהרג במקום.

אילון קרנצור

יומנים ארוכים

חיילים במשלט נידח ומבודד, משתע-ממים. חלקם כותבים מכתבים, אחרים רוק-מים חלומות, השאר מוצאים עיסוק בתח-ביבים שונים. יאיר קרן צור (קרנצר) כתב יומנים. הוא מלא מחברות שלמות על כל מה שהתרחש סביבו, על כל מה שהעסיק את מוחו. השורות הצפופות מסס-רות על אילן יותר משכל אדם אחר מסר-גל לספר עליו.

...והמתח הוא ללא נשוא - מלחמה!...בה מאוד שנאתי אותך מלחמה. למה? לשם מה כל זאת? האם לא יתן לנו לחיות בשלום? אני שונא אותך, נאצר ארור. לשם מה תורע מות וארס בבתינו, עת בני עמך נמקים בדלות ובבערות? ואני שונא אותך דאלס, אשר למען קומץ מל-יוגנים תעורר חורבן ותופיע בפני העולם כזונת שלום מתחסדת. ואתה חרושציצ, הבאת אסן עלינו. מדוע לא תניחו לנו, צעירים שוקקי חיים, לחזור אל אדמרי-תינו?! העזל אשר לנו גרמת כבר מנשוא." משפטים אלה נכתבו על-ידי צעיר בן 20, חניך השומר-הצעיר וחבר קיבוץ שמיר בגליל. צעיר ששנא את המלחמה ואהב לעבוד ברפת, ששנא את מתרחרי המלחמה ואהב מוסיקה עדינה, לה הקדיש שבע שנות לימודים על כינור.

הוא נולד בכפר מתא, ליד חיפה. בן ארבע היה כאשר מתא אמו. הילד ססכל מחוסר חמימות ביתית, הפך למסוגר בתוך עצמו, ולמד. כא. בהיותו בן שמונה קיבל אם שניה: נוספו לו אח ואחות צעירים והבית נעשה חם יותר. אביו החקלאי לא הסתפק ברמת בית-הספר במושבה, וכסטים אילן את כתה ד', נשלח לבית-הספר בקרית מוצקין. בהיותו בן שש החל חינוכו המוסיקלי: הוא נמסר לידי מורה בקרית חיים, גילה תכונות מוסיקליות מוב-הקות, כגן שמיעה אבסלוטית וחוש רית-מי מפותח.

בכפר-אטא הצטרף אילן לקן השומר הצ-עיר, הפך לאיש תנועה מובהק. עוד לפני שהגיע מועד גידוד לצאת להקשרה, עזב אילן את חבריו והצטרף לקיבוץ שמיר. עם חברת הנוער בה היה, התגייס לנחל. הוא לא היה הטיפוס המתאים לאיש צבא. העיר אילן על עצמו: "לאט לאט משתחרר אני מן המועקה שירדה עלי, לא מן החרד-אות שמלחמה הולכת וקרבת ידע אני גם את פירוש המועקה: אני חייל גרוע מסב-עי. כושרי הגופני ביווני למדי. תנועותי כבדות. אני מוכן למלחמה. אל האם מותר לי לפטור את עצמי בסענה כי צבאית היא בניגוד מוחלט לאפיין עלי לנסות, ועוד פעם לנסות."

למרות זאת התאמן לעבור עם חבריו את האימונים המפרכים, עבר גם קורס צניחה. המלחמה, שהטילה בו מורא ומוצ-קה, לא איחרה לבוא. לאילן באה שעת המבחן. הוא עבר אותה בכבוד. הוא היה בשירה שהוטלה עליה המ-שימה לפרוץ את המעבר לסואץ. הדרך עברה בין הרים, בפיהולים רבים. האויב, שהתחמק על ההרים, המסיר על השירה אש תופת. אילן נסע על חלם, בתפקיד מקלען מספר 2. כדור פגע בחזהו, הוא המשיך להגיש כדורים למקלען מספר 1. שלא הרגיש כי אילן נפצע. כדור נוסף פגע במקלען. הוא נהרג במקום. ואז קם אילן, פצוע כפי שהיה, והמשיך לירנת במקלען. כדור שני פגע בגרונה.